

PRIZMA

ŞUŞAYA seferin nüfusla-
rı açısından yazdırmış bu
öcerki man keçmiş haqqın-
da xatirələri gələcək üçün
vəzifələrə heyratımız şə-
kilində birləşdirilməyi bacaran
Prezident İlham Əliyevin
çıxışlarının təsiri ilə "Galacək
haqqında ... xatirələr" adlan-
dırımdır.

(əvvəli ötən sayımızda)

Bir daş Heydər Əliyev gözលimləməndən məndən sorusdu: "Son sər Vaqif təmərusun?" Mon cavab verdim: "O, bətə, təmərmiş." O, məni diqqətlə baxdı və dedi: "Yox, son hamisini bilmirsən." Sonra sohibət bizim cari kommunist və beynəlməliçi vəzifələrimizden uzaq mənzüy kənddi. Heydər Əliyev dedi ki, Şuşadə Vaqif məqsərəsinə tikməyi qorara alıb. Mağboronun layihəsi hazırlanır, yer seçil, tikinti başa çatandan sonra mağboronun tantanlılığını və Vaqif Poeziyə Bayramını keçirməşənə hadisə tütül. Heydər Əliyev sözunu davam edərək dedi: "Son bu məsələdən an yaxın vaxt üçün prioritet məsələ kimin qəbul etməlsidir. İstirayır ki, sen monim asaqsı maqsadını bilaşən. Indiki halda Vaqif bizim ən sadəcə sadar, mağbarə sadəcə qəbiristən abidə, bayram sadəcə şəhər oxumayıq deyil, Vaqif bizim üçün Azərbaycanın dövlət xadimlinin ramzıdır və belə da olacaq. Şuşadə məqsərə bizim üçün Qarabağ xanlığının timsalıdır. Azərbaycan dövlətçiliyinin ramzı, poeziya bayramı və torpağı Azərbaycan dilinə ədəb tantanşının ramzıdır".

Oxuculara xatiralarım ki, bütün buları Kommunist Partyasında o yüksək vəzifələrdən biniri tətbiq etmişdir. Bu həmin partiyadır ki, bizi öz tariximizi unutmaqla, xütsən qalmış erməniləri bu azmazlıqla kutsalıksılsı məskunlaşdırırmış, torpaqlarımızı vəhşicəsinə işğal etmiş Rusiya imperiyası tərəfindən məhv edilmiş Azərbaycan xanlığının tarixini unutmaq şəxçər edirdi. Bu həmin partiyadır ki, Azərbaycan torpağında Azərbaycan dilinin istifadəsini aşiq-əşkar məhdudlaşdırır. Ustəlik, bu deyilənlər Azərbaycandan cəmlinqəsablılarının arası vermədiyi regiona aid idi. Dəsam ki, eşidtilərman yaşayırlardı, hesab edin ki, hevədən deməsim. Eşidtilərinin təsiri alınlığından Heydər Əliyevin məna bu çər etmədi. Münasibətinə görə tasvir edilməz dərəcədə qurğu hiss keçirindim.

Mağbaranın titiktişi başa çatmağa yaxınlaşmış, abidin açılışını iyada qeyd etmiş, bunu Vâqî Poeciyâ Günləri lələyin vaxta salmaq idəyəsdi. Heydər Əliyev bu ideyaya dözlüş etdi: "Moğor'anı onu titiktişi başa çatandan döhrələ sonra açacaq, poeciyə bayramını işsə ya da keçirmək olar. Məhz bu sababdan, maq-bur bütün Şuşanın qara örtülüyü vaxtında, açılış, poeciyə bayramının işsə ya da keçiriləcəsi nəzərdə tutuldu. Əslindən mağbaronun açılışlı Qarabağ xanlığına etburam aləmi, poeciyə bayramı işsə Azərbaycanın döñünfərəş edilmişdi. Onları burada təsir etməyacəyim, cümlə ki, bu haqqda o dərəcədə məhdudlaşdırıcı olur."

Heydər Əliyev poeziya bayramı gün-
lərinin keçmiş Dağlıq Qarabağ Müxtər Vi-
ləyətinin rəhbər işçiləri və yaradıcı ziyalı-
ları ilə görüşün keçirilməsi ilə eyni vaxta
saldı. Biz vilayət partiya komitəsinin bina-
sına gəldik, hamim görüş burada keçirilmə-
li idi. Vilayət partiya komitəsinin rəhbəri-

Xankəndidə SSRİ-ni silkələyən qətl

nun müstənsə olaraq Azərbaycana mənsubluğunu tasdiq edən dörd qətnaması işləpişləndi. Bütün geniyimciyiş regional və global layihələrdən baş tutan olumluş Ermanistan firavunlaşmaq əvvəzində hər hansı iqtisadi artım perspektivlərində möhrüm oldu, surətlə yoxsullaşdı, onun əhalisinin rifikasi həsi durmadan etməzalımağa başladı.

Ermenistanın müharibə başlandı. Azarbaycan'a bu müharibəye zorla calıb edilmişdi. Birinci Qaraqabşı müharibəsi dövründən başlı çıxışmalar cəngidən olan Azarbaycan'a bu savaşa hazır deyildi. Ermenistanın həmin müharibədə olksızın arazilərinin xeyli hissəsinə işgal etdi və təqribən 30 il arzında işğal altında saxladı. Özündən "döyüşkən xalq", "məglubəldiməz ordunun sahibi" hesab edən ermənilər loyvlığında, rəq ozählərinin "müzəffər Tigran"ın varlığını kimi təqdim edirdilər. Bu həmin Tigrandır ki, romalılar onu iki dəfə möğlüb edib dərin bir qəzəbədən vurmuşdu. Boyuk antik yaşayıcı ya filosof Plutarx onun haqqında yazdı: "Tigran öncə tacını Pompeyin ayıqları altına ataraq, vur-tut Romanın bir ayatlına çevrilmişdir. Çarlığının utancaq halda qəbul etdi". Tigranın nənə hökməndəliyi bəlli şərsizlikləşdiyi başqa qətb, ermənilər isə onu mifləşdirən bəgün da "müzəffər" kimi təqdim edirlər.

Heydar Əliyev müstəqil Azərbaycanın Prezidenti vəfazlılığı 1993-cü ilin oktobrunda seçilmişdi. O vaxt postsovət məkanında baş vermiş malum tarix hadisələrinin nəticəsində amala galan müraciət kəsdi. Si, psixoloji və iqtişadı problemlərin həllini Azərbaycanın qarşılarında əsaslı zərurəti kimi dördü. O, ƏQ qüvvətli, möhkəm iradəsi, bir neçə addım irləni gərgin bəcərili cəngi sayında olkədə siyasi vəzifələri sabitləşdirməyə, pozucu quvvələri da füdül fəaliyyətinə davamdırmaq, xarijasının siyasiostun şəxs prinsiplərinin formalaslaşdırılmasına, Azərbaycanın Avropanın aparıcı strukturlarına daxil olmasının istiqamətlərinə işlər başlanmasına, prioritet əməkdaşlıqları olkarlarını müsəyan etməyə nail oldu. Emanatın Azərbaycanın münəqşəsini dinləyən nizamlanmasına dair sistematik danışmaçılar apardı; respublikada göləcək iqtidarı adətən təqdim etdi, qəbul edildi.

İlham Əliyevin Prezident seçilmişsi ilə
təbi ki, Azərbaycan tarixində yenidən
başlandı. 2003-cü ildə o, artıq yaradılmış
platformaya əməlikliliyi saxyanarak olmayı
rabborlıktı etməyə başladı. İlham Əliyev
17 illik prezidentlik yolu naiz nəsasa
aşkar görkəm olıb ki, o, həkimiyətdə
dudğu lap ilə günləndən Qarabağ probleminə
təmən hələdənmişdi. Azərbaycanın
iqtişadıyyatının artımı surətləndi, bu iqtidarı
sadıyat şəhər dairisi soviyyətçilik
İqtisadi alaqaların daırıcı olıksız siyasi
maraqları ilə six birlaşır. Azərbaycan Avro
ropaşan etibarlı enerji tərəfdənən qeyri
rıldı ki, bərən qazın aparıcı ölkələrin

heyətinin ixtisas səviyyəsinin artırılmasını, orduñun döytüş qabiliyyətini müayyən edən mənəvi və psixoloji keyfiyyatlar məcmusunun formalasdırılmasını nəzərdə tutan hərbi quruculuq işləri gedirdi.

Təzkiyə Azərbaycan öz arazalarının azad olunması namına müharibəyə həzar idi. Lakin o, həbi yola si təqdim etməyən, qurban edir ki, Ermənistandıñ rəhbərləri sağlam düşüncəni əsas tutacaq, başa düşəcəklər ki, özərəzərlərin işgal altında saxlamış perspektivsizdir. Amma məlumat oldu ki, Ermənistanda həkimiyyət səfəri axşasında ordu şəhər düşəncəni və pragmatizmi deyil, öz şəxsi ambişyarları və miflik taxtsavurularını rəhbər tutular. Buna baxınsayar, Ermənistan-Azərbaycanın mütaqəssiməsin nizamlanmasına dair dəməşqalar davam edirdi. Bu haldə Azərbaycan mütaqəssimən uğurlu həll olunacağı, Ermənistan isə uğurla uzaqacığını nəzərdə tuturdı.

2020-ci il sentyabr 27-də yekdililiklə Vətən müharibəsi kimi qəbul edilmiş Xarıcı Qarabağ müharibəsi başlıdı. Coxmülkül Azərbaycan xalqı yekdililiklə öz torpaqlarının azad edilməsi uğrunda mübarizəyə qalxdı. Azərbaycanlı əsgər və zabitlər öz Vətəninin azadlığı namına hələ olmamış həzər oldularqən çəhrəmanlıqla döyü 44 gecə və gündüz. Prezident və Müzəffər Ali Başkomandan İlham Əliyevin 44 gecə və gündüzü. Bu günlər arzında o, döyüş anlayışlarına rəhbərlik edir, eyni zamanda, xəzər xalqı ilə iş temasında olur, xərici KİV-lərə cəsayaçılış mühasebələrə verər, informasiya müharibəsinin öz xəttində olur və Azərbaycan xalqının öz torpaqlarının azadlaşdırılmasına izah edir.

Prezident İlham Əliyevin yüksək diplomatik məşarı öz həbsinəri dünən yaxın olaları bizim bəynalxalq hüquqa və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qarşılara givənərək, tərxi torpaqlarını öz güclüntü hesabına atadı etmək sənədini anlaşıqlı yanasdır. Biza dost olklärlərimiz yaradırdı. Onları arasında Türkiyə xüsusi yet tutur.

Ermanlıstan tarafından işgal edilmiş torpaqların büyük hissəsi silah gücləndirilən azad olundu. 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşanın şəhərinin azad edilməsi Azərbaycan Ordusunun Zəfər yürüttüntün kulinmasında nöqtəsi oldu. Azərbaycanın aşkar harbi-siyasi üstünlüyü gəron erməni tərəfindən Kəlbəcər, Ləqən və Ağdam rayonlarını bir güləş atımadan boşaltmağa məcbur oldu. 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Ermanlıstan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan və Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin Dağlıq Qarabağ münaqasası zamanında atşaksı və bütün hərbi amaliyyatları tam andırılmasında barədə tətərafçılıq etməyi tələb etdi.

İş Beyanatı izinlendirilir.
İsgaldan azad edilmiş topaqlara hamîr rayonlarında doğulanlar, içtimai xadimlara hâmcînîn asebîller, aleksutsus da Ermenistan-Azərbaycan münaqşası ve ikinci Qarabağ müharrakasında başardıqıcıları dünay içtämîyatusuna qatdırılmış bacaracın bu bunun türkândan isteyen asebîller şəfiir edilir. Azad olumluş topaqlardan çəkilən video və fotomateriallar yayılmaqla bağlıdır. Döymə qidim sivilizasiyaya mənsub olmuşlarının çox həvalə hamîr inandırmağa çalışılan xalqın nümayندalarının vahşılığının və vandalizminin sahidişinə çevirilir.

(Dayam var)

Həsən Həsənov
*Dövlət xadimi, diplomat,
tarix elmləri doktoru.*